

Èse de două ori în septemana: **Joi** și **Dominec**'a; era candu va pretinde importantia materialor, va esi de trei sêu de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune,
pentru Austria:
pe anu întregu . . . . . 8 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . . 4 fl. v. a.
„ patrariu . . . . . 2 fl. v. a.
pentru Romania și strainetate:
„ anu întregu . . . . . 12 fl. v. a.
„ diumetate de anu . . . . . 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la tot d. core spundintii ai nostri, si de dreptulu la Redactione **Stationsgasse Nr. 1**, un sunt a se adresă si corespondintiele, ce i vescu Redactiunea, administratiunea, speditur'a; câte vor fi nefrancate, nu s' primi, era cele anonime nu se vor pub-

Pentru anuoci si alte comunicatiuni: interesu privatu — se raspunde câte 7 pe linia; repetirile se facu cu pretiu sca diutu. Pretulu timbrului câte 30 cr. pentru una data se anticipa.

Pentru absentia Redactorului din capitale, incheierea si spedarea acestui nru s'a intarziat.
Redactiunea.

„Fapt'a dilei!“

Ni vine a ne sumeti; a portă capulu pre sus.

Atot potericii din fruntea tierii — se temu de noi, de noi romanii, de noi mai multu de câtu de ori-cine 'n tiéra; — ne tienu de forte periculosi; ceea-ce nu pôta se însemne, că am fi ticalosi.

Dómne bunele! Căta mandria cuprinde pre omulu, si tocmai asiă pre poporulu cu sentiu de demnitate si valóre, măcar sclavu de ar fi, candu scia că — tiranii sei se temu de elu! Astadi mai vertosu, candu vedemu, că — cei de susu nu respecta, de câtu pre aceia, de cari se temu!!

Déca candu-va în viétia ne a dorutu că suntemu romani, a fost atunci, candu cu urechile nóstre am fost siliti a audi, si cu ochii nostri a vedé, cum ii *desconsidera*, cum ii tienu de cei mai slabi si netrebnci omeni pre romani — contrarii loru seculari, a nume astadi vecinii loru, *magiarii*, precum ieri o faceau *grecii*, *serbii*, si chiar *sasi*!

Tare deci s'ar insielá si se insiala cine crede, că — ne-ar superá si vatemá, déca — în starea în care ne aflámu, ne-ar tiené seriosminte de periculosi!

Dar — la lucru, la — fapt'a dilei. Trei dile a desbatutu în generalitate — clubulu liberaliloru dela potere — *proiectulu de lege alu guvernului despre administratiunea publica* în Ungaria si Transilvania. Asiă ni spunu foile domnilor.

Si, precum pricepem, s'au ciocnit ageru cele două principia mari: *autonomia municipala* si — *centralisatiunea poterii nationali*.

Cea d'antai a fost pana aci parol'a generale în Ungaria; ér centralisarea a fost pururi arm'a absolutismului; astadi inea ea este a *ultra-nationaliloru* magiari; firesce spre infrenarea nemagiariloru.

Guvernulu „*liberalu*“ alu d-lui *Tisza*, pledediu în principiu pentru *autonomia*, dar — pe langa acést'a si-reserva dreptulu exceptionalu, absolutisticu.

Si vine eroldulu liberalismului magiaru modernu, intimulu d-lui *Tisza*, dlu *Cserndtonyi* în „*Ellenör*“-ulu seu de vineri, si motivédia si ilustra în modu practic, intieptiunea guvernului — ast-feliu:

„Guvernulu a denumitu pre dlu deputatu *Ujfalusy Miklos* de Comisariu regescu în comitatulu *Severinului*; acést'a în calea sa va supune activitatei sale si comitatulu *Carasiului*.“

De aci pricepem: partile Caransebesiului au scapatu de unu nimernicu de *Jakab*, si — s'au pusu sub man'a de feru, cu potere discretionaria, a d-lui *Ujfalussy*, ér Carasiulu cu totu cu biét'a ilustrate a sa de astadi si cu totisiese mameluci de deputati ai sei, asemenea s'a datu pre acést'a-si mana de feru.

Astfelu de mesura are locu numai în casuri straordenari, de mare periclu publicu, unde prin *bande de lotri* sêu de *rescolati politici*, se amenintia seriosu linisea publica si — *medilócele comuni legali nu ajungu spre sustinerea ordinei*.

Noi, de cam mai lungu timpu cetimu si audimu despre lotrii cumplite în tiéra; dar — mai numai de prin *partile magiare*; ér de vr'o reticóla sêu de ori-ce feliu de miscári politicu periculóse — nu audiram, nu cetiram de feliu; si asiă facia cu mesur'a guvernului magiaru cauta se ne întrebámu, că — cum *bre se splica aceea?*

Èca cum ni-o esplica totu i. „*Ellenör*“, intimulu d-lui ministru-presiedinte *Tisza*.

„In *Zarandu*, *Severinu*, *Carasiu* si *fondulu regiu* — s'au formatu cuiburi, de unde libertátile municipale s'au îndreptatu în contra statului; unde pe langa sistem'a municipale — au potutu ocupá locu dusmanii statului magiaru, dar ideia statului magiaru — *nici de câtu*.“

„Scandalosulu siru de lucruri de mai nainte în *Zarandu*; stárele de astadi la *sassi* si la *serbi*, stau de trista adeverintia pentru acést'a; ér viétia din municipiulu *Severinului*, alu cărui simbolu e, *stindartulu negru-galbinu si uniform'a de generale*; — unde unu *Traianu Doda* acitia rescóla în contra statului, prin cale municipale propaga spiritulu de nesupunere si de ura, si publica ordini de día în numele Imperatului, reprobandu mesurile guvernului magiaru; unde oficialminte se propune alungarea fia-carui magiaru si némtiu; unde o soldatésca organizata ucide viétia municipale; unde primarii si notarii comunelor sunt corporali, ér pretorii — vice-coloneli si capitani, si unde o disciplina militare sustiene în poporu ur'a în contra statului magiaru; — aci într'adeveru trebe se se destepte grele banuele si în celu mai zelosu amicu alu sistemului municipal; si — aci este cauza mare si justa, de a se inspaimentá de rezultatulu autonomiei!“

„Cu privintia la acestea, tesa nostra a fost cu ratiune, că — avemu trebuintia de *armata nationala pre terenulu administratiunei*, carea se pôrte în triumfu stindartulu seu peste aceste partii turburátorie si se le invetie a se supune si a respectá poterea de stat si legea!“

„Guvernulu în comitatulu *Severinului* si *Carasiului* aretá *esemplu despre aceea*, că — cum trebe cultivate — în *pamentu selbategitu* — *interesele statului si ale natiunei* — pentru câte-va *coltiuri lipsite de nationalitate*. . . .“

„Acést'a este *fapt'a dilei de astadi*.“ Acestea cetindu si citandu, si scindu câtu de scornite si infami sunt ele, trebe se ni plecámu capulu si se ni depunemu sumeti'a; vedindu, cunoscendu, că domnii de la „*Ellenör*“ — au nebunitu! Si — inalt'a stepanire se vede a fi pornitu dupa nebuni!!

Scornescu, facu pre romani rebeli, dusmani periculosi ai statului; — „*Hon*“, celalaltu eroldu alu d-lui *Tisza* — notédia cu multumire, că cele d'antai tanuri de ale lui *Uchatus* tocma se spedédia la *Temesióra*! — tóte acestea numai — pentru de a-si justificá tendintiele loru reactionari, despotice! Se jóca cu focu, acesti copii sburdati si petulanti, nesocotindu-se că — cas'a li e de paie!! —

Budapesta, in 18 dec. n. 1875.

La alegere de Senatori în *Francta*, marele *Gambetta* fece o trasura de siacu admirabile, prin carea paralisa planulu *Orleanistiloru*, ce voiau a eschide din Senatu si pre Republicanii cei aventati, si pre Legitimistii dreptei extreme. Elu pactandu iute cu cesti din urma, scóse prin siepte acte de alegere — o mai-tate republicana eclatante pentru *Sena*.

Sunt conosciuti 73 de senatori alesi, dintre cari 58 se potu numerá între *Republicani*, 10 între *legitimisti*, 5 între *Orleanisti*.

Astadi, sambata, se voru fi alesi si cei din urma doi membri. —

Cestiunea *Orientului* rescolatatu pare a se aflá la punctulu, d'a intrá într'o noua fase. —

Este adeveritu, că cele dantai propuneri de pacificare ale contelui *Andrássy* au fost respinse de către *Russia* si *Germania*. Cu acele propuneri alu diplomatulu magiaru au mersu paralelu *Irada* cea dantaia a *Sultatului*, prin carea acést'a acordá felurite drepturi si folóse crestiniiloru — pre hartia.

S'au statoritu apoi principia prin cele trei Imperatii, si dlu c. *Andrássy* pe temeulu acestora a elaboratu alta deslegare, cu unu *feliu de garantia*, adeca propunendu asediarea unui juriu internationalu, ca de controla pentru rellisarea reformelor.

Indata ce acestu planu a fost substernutu în *Petropole*, *Sultanulu* a esitu cu o alta *Irada*, prin carea acorda inca mai multe si mai mari drepturi crestiniiloru si-si ingagiadia parol'a, că — se vor esecutá cu rigóre si seriositate.

Va se dica — licitédia *Sultanulu* cu dlu *Andrássy*, care se deé mai multu spre impacarea rescolatiloru? *Sultanulu* promite mai multu, dar fara garantia; *Andrássy* mai puicinu, dar — cu o garantia óresi-care. Acum poterile garanti vor avé se iée în deliberatiune, că — care dintre ambele planuri va coresponde mai multu? Intr'aceea va trece ier'u, ér apoi că — ce va aduce primaver'a! — numai *Ddiu* si — pôta *Gorciacoff* va aci!

Asiă diplomati'a cu a ei maiestria. Ér rescolatii în *Bosnia* si *Herzegovina* si-faca detorinti'a si taia barbatesc la capete de turci. —

Pecatele neamtinului, încoronate de magiari!

Decandu s'a inauguratu nou'a era de libertate si fericire constitutionale magiara în patri'a nóstra unguéscu, nici unu ministeriu n'a pasitu la potere, spíginitu de atátea buna sperantie, si — nici unulu — cu atáta energia si atátea frumoése promisiuni, casi alu dlui *Colomanu Tisza*.

Acést'a este unu lucru recunoscutu în tiér'a intréga. Si tocmai asiă astadi se pôte constatá, că — nici unulu n'a abusatu atátu de multu de potere si incredere, si n'a provocatu atátu de eurendu cele mai grele banuele în spirite facia de capacitatea si intentiunea sa, casi alu dlui *Colomanu Tisza*.

Esependu unu numeru forte micu de amici si consorti, orbisii adicti dlui *Tisza*, si — dóra chiar cu densulu impreuna autori ai planuriloru sale, — tóta cealalta lume stá uimita si se intréba: „*Ei bine, ce vré acestu omu?*!“

S'a sculatu, d. e. lumea intréga si se vaiera si striga, asupra proiectului seu de reforma a municipaliloru; foi — ce pana aci erau dedate a glorificá si slabitiunile dlui *Tisza*, astadi de adreptulu i ataca pornirile; si cu tóte acestea, rezultatulu e, că — buna óra supremulu comite alu *Aradului* respica cu voce categorica: „*potu se se planga si se remonstre câte vor vot tóte municipiele urbane, că — guvernulu dlui Tisza nu se va clatiná!*“

„*Kelet N.*“ nu o data fece cea mai trista descriere a miseriei nóstre finantiali; asiă elu de curendu scrisé: „*Prin acést'a ne'ncetata urcare de dári, am ajunsu dejá acolo, că-in butulu stagnatiunei comericiului si a industriiei, în butulu secerisiului slabu, pre anulu 1876 — aprópe cu 20 de millióne florini mai multu vomu jáfus dela contribuabili, de câtu ce acesti'a platira la 1874, inca si atunci cu straordenaria încordare de poteri!*“ —

Ei bine; dupa astfelu de triste esperiintie, omulu cu sentiu patrioticu si

cu minte sanetosa, cum pôte se nu vina la cugetarea că — *dlu Tisza este pusu în fruntea tierii, la potere, tocmai pentru d'a ruina tier'a — prin capritiele sale, orgolulu seu, patim'a sa órba?*!

Ce alt'a pote lumea nepreocupata se créda, candu vede, că acestu domnu carele siepte ani a criticatu si condamnatu în celu mai ageru tonu o politica si directiune ca rea si nepatriotica, — ér acuma, fiindu densulu la potere, continua aceeași politica — inca mai cu impetritie si energia! Acést'a ni aduce a minte de *Bach*, de la 1848 de pre baricade, candu numia „*bagagia*“ pre cei de susu de la potere si acitia poporulu în contra acelora, ca se-i estirpedie, — si apoi de *acelasi Bach*, de la 1850—1859, candu devenitu la potere, prin aceea lucrá a-si justificá ager'a tenuta revolucionaria în contra celoru de la potere, că introduse o sistema de terorismu inca mai cumplita decâtu a predecesoriloru sei!

Tocmai de aceea noi — tare ne tememu, că precum *Bach*, a ruinat u monarchia abisburgica pre diumetate, dlu *Colomanu Tisza*, o s'o ruinedie de totu!

În generalu noi asiă observámu din cursulu istoriei si resp. alu evenimentelor, că — de la 1848 si pana astadi, totu marile capacitati magiare au fost chiamate de sórte, spre a încoroná prin loviture definitive — marile pecate politice, urdite de capacitatile nemtilor, din *Viena*!

Pecatele nemtilor — au produsu pe *Kossuth*; pecatele nemtilor — produsu *Gyulay*; pecatele nemtilor pre *Benelli* pecatele lor pre — *Deak, Andrássy, Tisza*. Monarchia se prepadesce în ura acelor mari pecate nemtiesci, se prepadesce prin medilocirea acestor — mari capacitati magiare. Sórtea ni se pare neessorabile, si — vaierárele popóraloru desiarte! —

Unu conspectu forte tristu!

Èca câtu facu sumele ce guvernulu si parlamentulu magiaru — dejá au aj nsu a votá pre fia-care anu, anume ca spese liose pentru 1876 — din sudórea poporului perituriu d'fóme, si cari enormi sume mai tóte *esutiera*, va se dia prin cari si tematicesce se racece tier'a, se injuga si sugruma popóralu.

1. Ca spese omeni votate de Delegatiuni	32,607.433 fl.
2. La lista civile	4,650.000 „
3. Partea la pensiunile comuni	3,775.904 „
4. Pe sém'a Croatiei si Slavoniei	5,128.600 „
5. Interese si amortis. dupa detori'a com.	30,515.228 „
6. Interese dupa obligatiunile rurali	16,460.561 „
7. Dupa imprum. pentru drum. fer. (1867)	4,911.715 „
8. Dupa imprum. loteriale (dela 1870)	1,459.629 „
9. Dupa imprum. drum. fer. Gómör (1871)	404.814 „
10. Dupa imprum. de 30 millióne (1871)	1,999.067 „
11. Dupa imprum. de 54 millióne (1872)	3,673.086 „
12. Dupa imprum. de 76 1/2 mill (1873)	4,832.315 „
13. Dupa imprum. de 76 1/2 mill. (1874)	4,832.315 „
14. Pentru admin. detoriei com. flotanti	399.600 „
15. De subventiuni drumurilor ferate	15,000.000 „
16. Ca spese pentru cautatulu noului imprum.	2,000.000 „
17. Interese dupa noulu imprum. de 80 mill. in auru	3,000.000 „
In totale:	135,650.217 fl.

NB! Intregu venitululu netto alu tierii, pre langa tóte colosalile dári, de Pre cari de atátea ori am vorbitu, si pre langa infricosiatele essecutiuni ce se facu pe secerime, abia ajungu cam 160 de mill. óne. —

Si asiá — peste trei párti din patrú ale
poporului si ale fructelor pa-
trii noastre, esu afara in strainetate, mare
parte in punga a chiar a contrariilor libertatii
tari, redicarii, fericirii noastre!
Asta este politia ce se urma la noi de
acum, decandu cu noua era constitutionale
era dualistica!

Turisiri prople — fórté triste!

*Atfelu este situatiunea, precum nici in
altu Asie nu se mai póte afla*
Chiar acésta sentintia o oetimu in fóia
oficiala a guvernului magiar, in „Hon“ celu
faimos, si inca despre ce! despre securita-
tea publica in Ungaria — dloru magiari de la
putere! Si inca unde! — in pártile locuite de
magiari! I se scrie numitei foi din *Becsiulu-
vechii*, in Baciu: „Atátu de trista si despe-
rata este — in totu timentulu securitatea pu-
blica, incatu totu omulu de omenia cu ingro-
zire vede ierú sosindu. Se póte afirma cu
positivitate, ca aici in fie-care nópt“ se in-
tempa 4-5 furturi, se fura — cai, porci, oi,
grane etc. Ori pe se se póte pune man'a, aceea
pere fora urma! Spargerile de case sunt la
ordinea dilei; in vecin'a comunitate *Turian*,
omorurile pe furisii (asasinole) nici nu se
mai iau in socotinta! La lumin'a dilei ómenii
mergu inarmati cu cutite si cu revolvere...
Tienudu acésta asiá, nu vom poté trai doi
ani; cetatenimea déjá incepe a murmurá,
etc. etc.“ — Asiá-dara cá domnia magiara
este fericitioria de patria; a curatitu tier'a de
agitatori nationali; a dotat'o cu sute de scóle
magiare, si — lotriele inflorescu de la unu
capetu la altulu!
Apoi — nu sunt domni magiari ele-
mentu civilizatiu?!

Diet'a Ungariei,

si anume — de ocamdata ce din *Cas'a re-
presentantiloru*, trecura peste bugetu si peste le-
gile de imprumutu si de contributiune, des-
tinate d'a intregi bugetulu.

Trecura, da; insa trecura fórté a ne-
voia!

Tare s'au insielatu domni stepani de as-
tadi ai tierii, candu acó cinci-siesse septemani
— triumfandu se mandriáu, cá — mai scurta si
mai neteda discussiune asupra unui bugetu
greu, inca n'a vedutu tier'a, ca cum are se
fie cea presente, — deducendu de aci, cá vé-
di'a, popularitatea, credetulu acestui guvern
Tiszaisti, este colosale!!

Si — vai, ce veduram! Nisco fractiuni
opozitionale, cari tote de tote nu numera peste
60 de calote d ntre 340 ale Camerei, desvol-
tara o acéstiune, o resistintia in contra ciarlar-
turii, si resp. a fictiunilor perniciose
ale politice impregnate cu
— abia s'a mai vedutu!

nu ni aducema a minte, se mai simu
pana acuma — undeva intr'unu par-
tamentu, radicandu-se din insasi partia
guvernului atatea si atatu de grele voci
incontra netrebaticiei politice si financiari a
guvernului, cum se areta acésta de 4—5 sep-
temani incoci, in Camera deputatiloru Un-
garie!

Chiar voci rebelice se manifestara in
contra disciplinei de feru in partia, o disci-
plina, ce constrige pre deputati se adopte
oblu, tote cum le cere marele *Tisza*, mácar
pre cont'a celei mai bune convictiuni contra-
pre cont'a consiliatierii!

Noi am aretatu odeniora, cá se din colo
cauta este asemenea, ba inca in mai
mesura; ér caus'a cá din cola acésta
fractiune se manifesta in modu se mai pre-
stante — e, pentru cá domni dela putere din
Viena, nu au crud'a energia a violentiei dlu
Tisza. Dar — tocmai de aceea n'o patira cei
din cola, casé dlu *Tisza*, din cóci, unde se in
clubulu partitei, dar se in publicitate resu-
flara voci, greu acusatiorie si condamnatorie
ale unui zelu si unei cutesantie órb'e, in de-
tamentulu tierii, si — ale unei discipline de
feru, ce se aplica spre uciderea consiliatierii si
ruinarea tierii!

Essempiu d-lui *Helfy*, din siedint'a de
marti'a trecuta si a lui *Melzer*, v. comite si
presied. partitei liberali din *Borsiodu*, intr'unu
proclamu alu seu, publicatu de foi, va
ajunge a fi citatu ael, pentru de a ni justificá
abertele.

Atfelu potemu dice cá s'a intemplat,
de legile pentru dári nóu si urcate, s'au vo-
tatu de multi-multi din taber'a „*liberale*“ nu-
mai cu anima sangeranda. Numai o classe este
in taber'a guvernului carea tote le votédia
oblu, cu ochii inchisi fora nici unu scrupulu,
nici o remuscare de cugetu: classea *mameluci-
loru de professiune*, ómenilor d'la *Papa Aleasa*,
veniti la Dieta — numai ca se fie deputati,
se traga diurne si — se spriginésca pre — ori
cine va fi la putere, ori in ce directiune Dreptu
ca numerulu ataroru fiantie, — alta data
atatu de desconsiderate si batjocurite chiar de
óatra *Tiszaisti*, nici sub unu guvern n'a fost
atatu de mare, casé tocmai astadi. Nu ne mi-
ramu, ci — din contra, aflamu aparitiunea,
dupa precedentu — fórté naturale.

Asiá s'au alesu acei ómeni — prin pro-
tectiunea domniloru si cu amagirea poporulu.
Au intratu in Dieta cu mintiu'n'a, fora capa-
citate si chiamare, si deci — nu potú fi de
óatu unelte órbe.

Inse — cu tota rigorea disciplinei, in
timpulu din urma totu se ivira cele mai cu-
riose aparitiuni! De repete ori partia si-
perdu firulu si — se intempla de chiar si unii
dd. ministri votara — care in óatru, firescu
din retaciire! Pentru cá confusiunea — pe
vedute cresce — in tier'a si in Dieta!! —

Destulu cá noi, precum am anuciatu
din capulu loculu, n'am aflatu de folosu, a ni
indopá foia cu reporturi lunges asupra acelor
vorbe multe de la Dieta; dar n'am lipsitu a
atinge si marca aparitiunile caracteristice
pentru situatiune, mai vertosu a dá spresiune
vociloru ce s'au redicatu din partea celor
pucini romani dela Dieta.

Noi asiá credemu, cá — aceste voci au
fost *ultim'a licurire* a spiritulu romanu na-
tional in acésta Casa legelativa, unde déjá
am ajunsu, de — pre facia se combina mo-
sure in contra desvoltoarii si essistintiei nó-
stre nationali si — de adreptulu se indruma
aperatori sinceru si firmu ai nationalitatiloru
patriei, ca — se ese din tier'a, cáci aici — nu
mai au locu!

Intr'adeveru bine facu domni magiari
de la putere, cá — nu mai suferu intre sine
representanti nationali de caracteru si óndre;
cáci — de óra ce ei. domni, au pornitu oblu
a ruiná tote, ér romanii cei de caracteru si
óndre nu-si potú dá spriginulu la acésta, ói
consecintimite trebe se condamma acésta
trista politica, — o timentu ce domniloru si
fratiloru magiari li se pare *dusmanta de
morte*: asiá nu remane, de óatru, cá ómenii nó-
stri, pre cari caracterulu si óndre patriote:ca
nu-i lasa se ajutore acestu cursu spre pre-
paste, se se retraga in senguretate si se lasa
domniloru magiari terenulu liberu si respon-
sabilitatea intréga pentru urmári! —

Caracteristica este procedur'a naltai ste-
paniri magiare in privinta Conventiunei cu
Romania. Aretandu-se adeca grele banuele si
atacuri in contra aceli'a, chiar si in taber'a
guvernului, acésta a combiná lucrulu asiá, in-
cátu fece de se forma mai antaju unu prece-
dente in Camera prin primirea conventiunei
cu Spania, apoi mai prepará si alte fine apu-
caturi, pentru d'a ascurá adoptarea si a aceli
conventiuni, carea — dica ce vor dice opo-
sitionalii din Bucuresci, nici la noi n'este po-
pulare si se considera de fórté daunósa pen-
tru Ungaria, dar mai vertosu pentru Transil-
vania. —

Cas'a magnatiloru abia acuma se apuca
de bugetu, si dupa cele ce resufa din cercu-
rile opozitionei conservative, asiá se pare cá se
acé are se intempine aceste legi multe si grele
atacuri, si — abia se pote astepta, ca buge-
tulu pana la anulú noi déjá se fie lege san-
tionata. —

In Diet'a Ungariei,

Cas'a reprezentativa in decursulu
septemanei desbatu si primi, dupa ata-
curi grele din mai multe párti, Conven-
tiunea comerciale cu *Romania*, votandu
216 deputati — pentru ea, 41 contra, ér
183 absentandu.

Memorable a fost la acésta ocaziune
interesarea domniloru deputati ultra-ma-
giari si jidano-magiari de sórtéa si drep-
turile jidaniloru vagabundi in *Romania*.
Facea impresiunea, casé cum acei jidani
ar fi — *aliatii* si *consortii* domniloru
nostru! —

Unu altu incidente memorabilu avu
locu mercuri si joi. Dlu Min. presiedinte
Tisza, respundendu lui *Mileticu* la inter-
peltiunea acestuia, in-privinta desfiin-
tiarii *Matitiei* slovace lu batjocuri cu
alusiunea la animalele (asinii), cari sbiera
candu presentu schimbarea timpulu si
pericu pentru sine. — Dlu *Mileticu*
alta-dia i respunse intorcandu in contra-i
argumentulu, cá — acuma pricepe, de
ce dlu Min. presiedinte *Tisza* se scóla la
tóta ocaziunea de sbiera elu si pentru
colegii sei! Totu d'odata i spuse, cá desi
densulu, *Mileticu*, n'a crescutu la *puste*,
cu dobitócele, totu scia cá acelesi ani-
male, amintite de dlu *Tisza*, striga multu
si candu sunt flamande. Prin acésta elu
deci pricepe cum a fost de dlu *Tisza*,
flamandu dupa putere, sietepe ani a strig-
gatu atatu de multu din opozitiune!

Atfelu de grobiantati se provóca
si apoi se si audu in Diet'a Genialulu d.
Tisza! —

„Deputatulu dietale Parteniu Cosma,

in siedint'a Casei representative din
viniar'a trecuta (3 dec.) sulevó cestiunea
subventiunii gimnasiului nostru din
Brasiovu, si acésta o facu intr'o coven-
tate, carea prin puterea argumentelor si
prin tonulu ei moderatu trebiú se cuce-
résca animele impetrite. Credemu cá in-

tieliptiunea si sentiulu de dreptate alu
*Regimulu si alu Legelatiunei ni voru
justificá cátu-mai curendu sperantiele.*“

Cu aceste — securamente bine cugetate
cuvinte, stimabilulu „*Telegrafu Rom.*“ d'n
Sabiniu, intruduse publicarea discursulu d-lui
deputatu *Cosma* din 3 dec. a. e. in nrulu seu
84, care discursu lu-publicaramu si noi in
nrulu 78. comentandu-lu conformu esperin-
tie i practice in nrulu 77.

Votarea facuta in Cas'a representativa
asupra propunerii d-lui *Part. Cosma*, in locu
d'a „*justificá sperantiel.*“ stimabililoru nostri
de la „*Telegrafulu Romanu*“, ilustrá in celu
mai drasticu modu — „*animele impetrite,*“
caroru s'au ingagiatu guvernemalulu „*libe-
rali*“ ai nostri, incependu de la amagitulu po-
poru, pon'ta amagitorii popi si protopopi, si vla-
dicieci metropoliti, si deputati mameluciti!

Da, dlu *Cosma* si-fee propuneru — cu
o putere a argumentelor si intr'unu tonu de
moderatiune, in cátu — intr'adeveru „*trebiú
se cucérésca animele impetrite,*“ déca mai érá
pre langa ele unu picutiu de *intieliptiune* si
de *sentiulu de dreptate in Regimulu si in Legelati-
tiune*; dar — nu cucéri nici mácar unu
unice *anima*!

Ce insemna acésta dupa chiar enuncia-
rea si presupunerea stimabililoru nostri de la
„*Telegrafulu Romanu*“?
De buna sémá si de a dreptulu aceea,
cá — aminele caroru s'au inositu d-lu *Par-
teniu Cosma* si toti guvernemalii nostri li-
berali, suut mai multu de cátu impetrite. sunt
inversiune te pentru noi, si cá — „*intieliptiune
si sentiulu de dreptate*“ — nu se gaseacu in tur-
m'a d-lui *Tisza*, carei au juratu credintia cori-
feii de astadi ai Romaniloru, acei cari — din
tote poterile loru pre facia si in acensusu au ju-
tatu a trantí la pamentu partia nationala opo-
sitionale si cu program'a ei!

Ei bine, domniloru si fratiloru, ve pro-
vocamu acuma naintea tribunalulu istoriei,
naintea presintelu si venitorulu: justificati-ve
pasulu, timent'a, logica, intieliptiunea! sal-
vati-ve deamitate si óndre! Probatu prin
date si fapte, cumca — nu v'ati intovarasi
cu contrari de mórté ai nostri, si culturii si
progresulu nostru national, nu cu fiinte fora
anima, sentiulu de dreptate, intieliptiune! —
Pentru cá, déca nu veti poté acésta, nu este
acea putere si gratia sub sóre, carea se ve
mantiú-o de — blastemulu celu greu alu
millióneloru de suspine din pepturile cele —
reu amagite si suferinde!!

Noi — n'am lipsitu a predicá si a de-
monstrá, cá — facia de o classe de ómeni mo-
lipisiti'a unui egoizmu crudu si colosale, *chiar
intru interesele umantatei, alu Trolulu si
patriei, numai o timentu opozitionale,
leiale si resoluta*, a nume din partea nóstra
a tuturoru Romaniloru, — a caroru sórté atatu
de multu este legata de a magiarime, — nu
mai o atare timentu — potea, érá in stare si
calificata, d'a-i opri pre acoi ómeni in porni-
rea si cursulu loru nebanatecu, spre — ruin'a
loru si a nóstra, spre periclitarea patriei co-
muni si chiar a Trolulu!

Noi am spusu d'una sutu de ori si sustie-
nemu si vomu sustiené pon' la *ultim'a* resu-
flare, cá — in momentulu candu *intielipti-
liti'a romana ar dá man'a* si ca si unu stanu
de pétra s'ar aruncá in drumulu celu retacitu
alu domniloru magiari, si li ar strigá acestor'a
cu voce resoluta, voce — nu de sclavu séu
mamelucu, ci de frate ingrititu, li-ar strigá:
„*stati, ómeni buni, cá — noi pre acésta cale nu
vi mai urmamu odatu cu capulu!*“ — in acelu
momentu — nebun'a politica magiara de as-
tadi va lua alta directiune si — justele nóstre
protensiuni, pentru noi si pentru patria, voru
fi respectate!

Noi spunemu si sustienemu acésta —
„*sine ira et studio,*“ spunemu, pentru cá —
vedemu pre atátia *Romani* ai nostri complici la
nebaniele si chiar crimele politice ce se co-
mitu astadi, spre ruinarea comuna si generale
a nóstra tuturoru; — spunemu si sustienemu
acésta, pentru cá — sentim apropiandu-se
timpulu, candu — reulu va cresce, dar — noi
nu vomu mai fi in stare de a-lu constata, cáci —
man'a nebuna a domniloru, ajutorata de —
romani „*liberali-guvernemal*“, ni va fi as-
tupatu gur'a cu pumulu; — spunemu, pen-
tru cá nu vremu se primim, facia de viitoru,
nici pica de respundere pentru tristele urmári,
ale caroru parga déjá incepemu a gustá cu
grosulu!!

Nu! Noi ni spalámu manele; noi n'avemu
vina la acésta portare magiara, plina de des-
considerare si de injuria pentru noi: recadia
respunderea asup'r'a capulu vinovatiloru! —

Ni s'a facute dintr'o parte imputatiunea.
cá noi, luandu dupa oficiosulu „*Hon*“ notitia
despre cele intemplate in comisiunea financi-
aria, la desbateréa asupra propunerii d-lui
Cosma, am fi interpretatu reu expresiunea de
scólamare romani din Subtiu, (fótanoda,) espli-
cand'o asup'r' *aseminarulu nostru archidiececanu*,
— de care nici pomana nu s'a facutu, vorb'a ve-
nindu numai despre scóla reale superioare sas-
sésca!

Dar lucrulu nu este asiá; „*Hon*“ nici nu
amintesce de scóla reale superioare sászésca;
ér unele foi cari amemira despre acésta scóla
subventionata, spusera chiar, cá — la acésta
din partea guvernului s'a datu deslucirea,
cumca aceli'a subventiune i este acordata

de cátra MSa pe 12 ani, *fora nici o conditiune*;
acei 12 ani espira la 1877, si de aci in colia
— subventiunea si asiá nu se va mai dá. Va
se dica, reportulu din oficiosulu „*Hon*“ n'a po-
tutu avé in vedera scóla reale superioare a
sasiloru, ci — cu cale séu fora cale, a trebuitu
aé cugete la alta scóla — a Romaniloru!

Cine ar poté fi mai felice de cátu noi,
déca ni s'ar dovédí cá — ceea-ce a scrisu ofi-
ciosulu guvernemalé „*Hon*“, in anim'a partie
liberali a mameluciloru, si in principiile
si tendintiele ministeriulu d-lui *Tisza*, n'are
base de felu! Inse noi — taro no tememu de
cei cu „*animele impetrite*“ si — nefundu noi
mameluci, nu potemu avé incedero in „*intie-
leptiunea si sentiulu de dreptate alu Regimulu
si alu Legelatiunei*“, ce nu justificá acé speran-
tiele — atatu de secure, ale celoru de la „*Te-
legrafulu Romanu*“! —

Discursulu deputatulu S. Borlea,

rostitu in Camera deputatiloru Un-
gariei, in siedint'a de marti, 7 dec. la desbateréa
asupra introducendei noue dári dupa venitulu.

Onorable Camera! Cu ocaziunea desba-
terii generalu asupra bugetulu esu comu-
caceam parerea mea si cu privire la acésta spe-
cia de dare noua. Am spusu atunci-a, cá eu nu
primescu introducerea acéstei dári, cáci dupa
parerea mea níe dári de pan' acleia nu e
in stare poporulu se le suporté, si prin ur-
mare cu atatu mai pucinu va fi in stare se
suporte darea noua, de care se lucr'a se se in-
troducá acuma. Acésta asertiune m'am ni-
suiatu atunci se o documentu si cu date; de
aceea acú voiu vorbi fórté scurta, cáci nu
vreu se mai repetiescu cele ce déjá am spusu
atunci-a.

Prin vorbirea mea de acú intentionedi
numai un'a, si aceea este, se eru ca se mi se
esplioe, si speru cá mi se va splioe din vr'o
parte, o enigma, unu fenomenu séu rebusu, séu
cum s'ar mai poté numi pre ungaria cea-ce eu—
desi am cugetatu multu asup'r'a lucrulu, nu
potu se pricopu, si precum sciu, multi sunt in
intréga tier'a de acei-a, cari casi mine astépe
deslegarea aceli'a. Éra in ce se cuprindo eni-
m'a: Desi nu poté s'o traga cine-va la indoiéla
aceea, cá la 1867, candu se plamadé dualismulu
neamtio-magiaru, dárle erau cu multu mai mice
si mai pucine, decâtu astadi, si anume atatu cele
directe, cátu si cele indirecte; desi nu poté se
traga cine va la indoiéla aceea, cá nainte de
1867 n'a fost tier'a incarcatu cu detorie asiá
de enormi, casi astadi; si in urma, desi nu
pote se trage cineva la indoiéla níe aceea, cá
nainte de 1867 poporulu si tier'a ní-au fost
mai avute de cátu astadi; totusi binevoiti a vi
aduce a mente, — cáci nu e asiá de multu —
cá dela 1860 — 1867 tote foile fora de ósbire,
magiari si germane, guvernemalali si opu-
sitionali, deopotri va se taguiau ne-interruptu
asupra aceli imprejuriari, cá este cu nepo-
tintia se se suporté dári de pe atunci si cá
de nu se vor sterge unele dári indirecte, —
atunci poporulu si tier'a trebe se se ruinadie.
Si acéstele buconau foile pe tota diu'a
pan' la 1867. Éra dela 1867 — desi din anu lu
anu s'au urcatu unele dári si desi nu se sterge
nici o dare indirecta, ba inca se urcara si ace-
stea si peste totu se iscodira inca si dári nóu,
prin cari tote se ingrunná sórtéa poporulu si
tier'a se incurcá din anu in anu cu detorie ne-
mai-audite — totusi, m'nunea minuniloru,
dupa plamadirea dualismulu de odatu amu-
tura tote acele voci de mai nainte si nu mai
bucinara cá poporulu nu e in stare se platésca
si cá e la marginea desperárii! É dreptu cá
mai sunt doue-trei foitie, cari si acú intona
aceeasi; dar majoritatea diariiloru celoru
mai mari tacu ca piticulu. Ba nu numai cá
ta-u. dar inca acéstea bucina in lume, cá po-
porulu nu numai cá e in stare a plati dári
de astadi, ci pote se suporté si dári mai mari.

Seiundu inase eu cá din dnii redactori de
pela 1860 mai sunt si astadi redactori, ba
unii din ei sunt chiar si membri ai acéstei
Camere, asteptu deci deslegarea acéstei
enigme mai alesu prin dniele loru. Speru cá
mi-vor impleni cererea, dupa ce multi sunt cei
ce astépe deslegarea acéstei enigme si li vor
fi multumitori pentru ea.

In cátu de tare inase a seracitu tier'a, apoi
asta o scim si sentim cu totii; de aceea nu
voiu se me apuca a documentá diu nou, dar
— la cele ce disesem cu ocaziunea desbaterii
generalu asupra bugetulu, trebe se mai
adauga acú unele amenunte ce se templara
de curendu. Se templa adeca in dilele treute
cá in comun'a Chesinti din cottulu Temisiulu
se dusora in indeplinira in una si acéceasi di
— 6 essecutiuni, ér in comun'a *Jebelu* din
acelasi cottu — 10! Si liberali essecutori e
dreptu cá essecutara dela bietulu poporu ceea
ce au aflatu, cáte unu purcelasiu, cáte o capra
si alte menuntiasuri, cáci lucruri mai mari
nu mai aflara; dar pretulu acestora a fost
pre pucinu chiar si pentru diurnele essecuto-
riulu! Astu-feliu bietu de essecutari nu nu-
mai cá si-perdura cele ce li se essecutara fora
de a li se sterge ce-va din contributiunea re-
stante, dar inca li se mai adause la restantia
fosta si essecutiuni ce nu se potura
scote din cele ce li se vendura cu tobi! —
Apropos! Audisem dicendu-se din partea gu-
vernulu, cá de aici nainte va fi mai usioru a
plati si a incassá darea, cáci se va introduce
o reforma in privinta incassarii, dandu-se
adeca incassarea dáriloru in manele muni-

rala, adanda de la anul nou prin dlu Mo-
Negrutiu, sub titlulu: „Cărtile Satean-
manu.“ *)

Multi pôte că au trecut, au aruncat a
acesta publicatiune, s'eu cetind, că ce folosu
la o parte fora a cugeta la Sateanului Ro-
mare potu se aduca „Cărtile Sateanului Ro-
manu,“ deca voru fi înstru cetitoriu
din partea publiculu'.

Pre mine fir, m'a interesatu amentit'a
publicatiune, p' ac'est'a vine a sucurge unei
dlu auctoru — a poporului romanu, carea pro-
lipse arde a apelările ce s'au facutu in privin-
ti'a c'est'a din partea unor barbati a-i nos-
tri, pana acum nu a fostu bagata in s'ema.

Lauda zelului întielegentiei nōstre in
genere, causa invetiamentului poporalu —
pre langa tōte necesarile si seraci'a nostra —
a fostu imbraciatu in tempulu mai nou cu
multa caldura si interesu, asi'a, că in multe
locuri amu pot'e are'ta si òre-care rezultat.
Acelu rezultat ins'a la o privire mai de ap-
rōpe dispare. Si eca de ce:

Tenerimea frageda obligata a cercet'a
scōlele poporali, ce e dreptu prin ostend'a si
diligenti'a Invetiatorului, in multe locuri
ajunge pana acolo de scrie, inveti'a Catechis-
mulu si biblia de rostu; dar aci se termina cu
tōta sciencia, pentru c'a dupa ce ose de la scola,
nu avemu mediuocu, prin care s'eu sustiena
in dens'a interesulu cātra căr'ti si sciencia,
prin ce spiritulu ei conceptibilu s'eu aiba pu-
rea nutremente — descēptand-u gustulu si
pof't'a de cetitu si asi'a castigand-u totu mai
ampla cunoscintia. — Astu-fel'u se intempla
c'a in doi-trei ani uitatu totu ce au sciutu can-
du-va, tōte speșele parentiloru si ostend'a
docentelului devenu o nemic'a, si tenerimea e
condemnat'a a traf totu in acelu angustu cercu
de ideie, care l'a ereditu dela stramosi.

La alte natiuni se sposedia cu milliōnele
pentru literatur'a poporala; se afa multe
de Reuniuni, a cărōru scopu este a
provede pre poporu cu căr'ti folositōrie —
scrise într'unu stilu usorū si întielegibilu,
amesuratu gradulu de cultura si cunoscintie
ale aceluiași.

La noi inse nici incepute de domne-
ta in asta privintia, desi necessitatea asu-
feliu de căr'ti poporali s'a recunoscutu
a noi de multu, si s'a desbatutu cestiunea
pre eale diurnalistica; dar aci apoi ne-amu
si oppo-

si cugete cineva, c'a Romanulu tie-
scria se perfecțion'a, c'a nu insetēdia
opositiōnia; ani din urma ni dau doved'i
60 de căr'ti si pipabilu in asta privintia. Plug-
tara o ac'u manu nu se uresce a port'a cāte 15
pagini de scrișe a fiulu seu, numai
s'a scrie, c'a si-redica copit'u din orbia si intē-
neacu, de cari avura parte atāt'a amaru de
scrișe; la mii se suie astadi numerulu ac'e-
stulu, cari din opinia s'au redicatu la puse-
te e considerabile in societatea omensca.

et Nu toti avemu inse mediuocenele nece-
sitate ca s'eu absolvamu gimnasia si academie,
c'a parte cea mai mare e silita a se îndestul'i
cu acelea modeste cunoscintie, cari le-a casti-
gatu la scōla din satu, de unde unii se rein-
torcu erasi la cōrnele plugului, alti la maies-
tria. De acest'a trebuie s'eu ne ingrigitu, ca
s'eu aducemu la nivelulu culturēi si s'eu dāmu
cunoscintie necesarie unu cetatiōnu, ca s'eu
fia membrii folositoru si societatiōi omensci.

Apoi omulu dela natura pururea trebuie s'eu
fia ocupatu cu c'ev'a, si deca nu va fi cine s'eu
se ingrigit'a, c'a acea ocupatiune s'eu fia folo-
sitiōria, imitēdia pre cei mai ap'rōpe de sene,
fia in reu, fie in bene, — si asi'a se intempla
c'a adese degenerēdia la lucruri netrebnice
si rele.

Deca amu av'e noi căr'ti de acelea popo-
rali, cari — scrise într'o limba usorā si stilu
simplu — aru tractat' despre lucruri religiōse,
eroice nationali din trecutulu nostru, s'eu alte

*) Acestea Cărti voru cuprinde: a) Cunoștin-
tie din ramii de economie, cum e: plugaritulu,
gradinaritulu, vinieritulu, albinaritulu s. a.; — b)
istoriōre frumōse din trecutulu poporulu romanu,
precum si a strabuniloru lui; — c) istoriōre si no-
vele morali de invetiatura si de petreocere; — d)
cunoscintie de drepturile si detorentie ce are
cetatiōnu a patriei, si invetiatura cum
trebuie cel'u a folosite si cesteia implente; — e) poe-
sii vechi si aliu folosite si cesteia implente; — e) poe-
sii mai de ap'rōpe noue, mai cu s'ema de acelea. cari atingu
pe poporulu nostru, si imprejurările, in
cari s'au raitu si traiesce; — f) descrierea des-
pre lucruri bōle ce ajungu pre omu, animale si
plante, si arctarea leacuriloru de casa s'eu si de
apoteca, prin cari acelea se potu vindec'a; — g)
anecdote, proverbie, cuvente întieptate; — atātu
pentru petreocere, cātu si dupa invetiatura; — h)
pre invetiōria se v'a insemn'a; ravasiulu intempla-
mentelorū din lumea mare —

In fie-care luna va eși cāte o carte de o cōia
s'eu mai mare si se v'a tramite la 3/15 a lunei
fiesce-cărui'a p'numerante, care va fi tramisu ina-
inte petritulu de p'numeratiune, care pentru 12
căr'ti (anulu întregu) e 2 fl. (5 lei noiu), pentru 6
căr'ti (ianuaru-iuniu) e 1 fl. v. a. (3 lei noiu), pen-
tru un'a carte e 20 cr. v. a. (50 bani). S'eu se adre-
sēdie: La Redactiune de la „Predicatoriu-
rulu — si Cărtile Sateanului Ro-
manu,“ in Gherla (Szamosujvár.)

istoriōre instructive; deca ar av'e popo-
luru nostru nesce cārticele, cari l'ar dā unelē
indreptāri in sciencia agriculturēi rationali,
a gradinaritului etc. si l'ar inveti'a a-si cunōsce:
detorentie si drepturele sale cetatiōnesci
ōre atunci ar fi asi'a de cercetate birturele in
Domineci si Serbatori? — ar av'e ōre atunci
titiōn'a otravitōria a jupanului Iticu asi'a tre-
cere? — s'ar prepadu mosi'a Romanului atātu
de usioru? — s'ar intēpl'a dōra atētea corrup-
tiōni si seduceri, candu e vorba de eserearea
dreptureloru cetatiōnesci? etc. etc.

Acestea cugete mi-au venit in mēte
cand u am cetitu Invetiatura de p'numeratiune
la „Cărtile Sateanului Romanu“
si in întielesulu si pre terenulu ac'est'a salutulu
din anima întrependerēdia dlui Negrutiu, de-
cātu carea mai nimeriti si mai salutaru nu a
potutu s'eu cugete Domn'a S'a. D'eu corialu,
ca zelulu, diligenti'a si intēntiunea buna a
Domnului auctoru s'eu nu suferu naufragiu in
indiferentismulu si amotiōn'a ucigatiōria, ce
cam pr'e domnesce adi la noi!

V. Pordea Selagianulu.

Varietati.

*) (22 de milliōne pentru infrumusetiarea
Genovoi!) Unu actu ra'u de magnificentia, dede
in Roma senatorele marchese de Ferrari, prin-
cipe de Lucadio, duce de Galliera, carele de
10 ani traindu totu in Parisu si cheltuindu
multu bani, de curendu retornā in patri'a sa si
— propunendu-si a traf mai cu economi'a pri-
vata, si — necept' economi'a privata prin acea,
c'a donā loculu natalu alu seu Genova 20, di-
d'oue diaci de milliōne de lire s'eu franci pen-
tru de a se infrumuseti'a prin cladiri nōue si
eleganti, pe langa ac'est'a 2 milliōne pentru
edificarea unu ospitalu pe s'ema seracime!
Tōta lumea i canta marirea, er Garibaldi i
scrise o epistola de reconsciētia intru carea
in pucine, dar greu compenitiōrie cuvinte i
spuse c'a: ce — intr'adeveru nobilitēdia pro
nobili, si — ce propriamente face si pre prin-
cipe omu! —

— (Celimu in „Pressa“ din Bucuresci.)
Vestitulu pungasiu Pantazescu, cunoscutu in
politia sub mai multe nume, — care furase
prin spargere — tesaurulu din Museulu na-
tionalu, a fugitu din arestulu politiei! Ieri nōpte
(24 noemvre vechiu,) pe la ōr'a 3 despra diu,
mergendu la privata sub paza a trei sentinēle,
a intratu in intru si inchidēndu us'a a saritu
pe ferēstra de la etagiulu alu doilea, totu
prin salturile si invertit'urele sale gimnastice.
Fugariulu nu s'a mai potutu gasi! — Curiosu
este c'a o fōia guvernemēntale, se puse a in-
sinuā tenerului furu dibace — densulu este
la 22 de ani) cumea ar apartienē rosiloru si
ar fi fost agintele loru la alegeri. La ac'est'a
mi ti-se sutulcaru unele foi opositionali si —
scosera la lumina — tocmai contrariulu, acea
adeca cumea acelu pungasiu ar fi facutu
trebiōrele politice ale celoru de la potere, de
unde densulu desi de repetite ori prinsu asu-
pra diferiteloru crime pururi ar fi fost facutu
scapatu! Frumōsa lumina se mai arunca si
asupra stopanirii de peste Carpati! — Insem-
nāmu la ac'est'a ocaziune, c'a obiēptele antice
frumōse de aur si cu petre sumppe, ce se fu-
rasera, erau 12 la numeru, in greutate de 14
ocale si 63 dramuri. Diece piese s'au afiatu,
d'oue na; despre aceastea furulu marturisi'a, c'a
le-a aruncatu pe drumu, fiindu c'a lu-genau si
nu avēa unde s'eu le mai ascunda in hainelo sale.

— (Semue de necasu ungurescu.)
La 13 l. c. fu alegerea de deputatu in
Orascia. Resultatul e c'a s'a alesu cu maiori-
tate de voturi Assente Severu contra contelului
A. Apponyi. — Acestu rezultat revoltā tote
foile dluru magiari si ele folosira asta alegere
de ocaziune, a atacā in celu mai brutalu modu
pre alesulu. Eca cum se eszeptora guvernō-
mentalele „Ellenör“: „Romanime din cercu
Orasciei a alesu dep. pre Assente contra
contelului A. Apponyi. Assente in parlamentulu
magiaru! Acestu omu, in a carui nume se cu-
prindu mai multu bl-stemū, decātu cāte cli-
pite in într'eg'a-i vietia; acestu omu, din ale ca-
rui mane si act' evaporelia sangele v'pti me-
loru sale; acestu omu, carui-a tribunatul' seu
dela 1848 i-a castigatu laurii lui Horia si Clo-
sca; acestu omu reprezentante in parlemen-
tulu magiaru! Te cuprindu fiori si groza. De
doue ori ni pare rou de c. Apponyi, c'a caditū
la alegere contra unu atare omu; dar de
doue ori regretāmū si a ceea, c'a parlamentulu
magiaru capetū in schimbu pe unu Assente
in locul contelului Apponyi. Sperāmū inse, c'a
fiecare partita din parlamentu va respinge
solidaritatea cu elu, si de asemenea va face
si fie-care deputatu, astu-feliu, încātu s'eu nu
se afe nimene, care s'eu nu se genēdie a siedē
cu acestu omu pe aceeași banca in Camera....
— Mare groza se vede a' fi cuprinsu pe ste-
pani; noi inse li spunem s'eu n'aba nici o
tema, c'ei Assente nu li va dā ocaziune s'eu si
arete curagiulu selbatectiei!

× (In cerculu Niresiului-micu,) distric-
tulu Cetatei de p'etra, in contra asteptāri
nōstre si a tuturor Romaniloru de bine, la
alegere de alaltaiēri sei deputatu dietale dlui
Hoszu László, romanulu celu reu, cadiēndu
dlu Aless. Popu, romanulu celu bunu. — Asi'a
este spiritulu timpului. —

*) (In Cerculu Bazsiasului,) dieces'a Ca-
rانبesiusului s'a alesu deputatu congressuale
— cu mare maioritate dlui advocatu Stefanu
Ioanovicu. —

— (Postulu ce-lu implente la
trib. supr. fericitulu, odeniōra G. Mi-
hali) intr'adeveru l'au implinitu d'nei ma-
giari prin unu renegatu de slovacu, cu numele
Kossalko. — Pof'timū dreptate magiarsca!
Continuati, din magiari, totu pe asta cele,
c'ei e cea mai potrivita a instrainā pentru
vecia animele romane de catra voi! —

(*) Multiamita publica) se aduce priu dlui
invet. I. Bitea din Borodulu-mare — marini-
mosului dlui Ioanu Gosmanu, fost deputatu
diet. si de presinte advocatu in Urbea-mare,
pentru c'a a binevoitu a donā pe s'ema bibli-
otecei scolare gr. cat. romane din Borodu-mare
— locul nascērii sale — 51 bu-ati de căr'ti
romane, cea mai mare parte istorice, precum si
unele poetice de ale celoru mai vestiti poeti
romani, etc. Acestu donu s'a facutu amentitei
scole sub conditiunea ca ori care romanu din
juru ori si candu s'eu pōta imprumut'a din ele
apre cetire. —

Literariu.

Precam ni se scrie din Bucuresci, cātu ma-
curendu va aparē acolo:

„Dictionariulu limbēi medicali romane,“

de Frēd'ric Damē, autorulu nouulu Dictionariu romanu-
francezu, si de G. N. Chabudianu, Doctore in medicina
dela facultate dlui Parisu.

Opulu se va publicu in fasciole bi-mensuale, si
va dā ap'rōpe 50 fasciole. Pretiulu — nu se notific'a.

Publicatiuni tacsabili.

Concursu:

Pentru implinirea postulu de invetiatoriu
la scōla confes. gr. orientale din Colnicu,
protopresbiteratulu Oravitiei, comitatulu Ca-
rasiului, se publica prin ac'est'a concursu pana
la 8 ianuaru 1876.

Emolumintele impreunate cu acestu
postu sunt: salariu anualu de 500 fl. v. a.;
15 fl. pentru conferinti; 12 fl. pentru scrip-
turistica; cortelu liberu si gradina pentru
legumi; 2 jugere de pamentu livada, si dela
fie-care mortu 50 cr.

Doritorii de a ocup' acestu postu sunt
avisati, a-si tramite recursele, instruite dupa
statutulu organicu si-adresate comitetulu
parochiale, cātra concernentele d. protopres-
biteru Iacobu Popovicu in Oravitia, pana la
terminulu mai susu amintitu.

Colnicu, in 23 nov. 1875.

1—3 Comitetulu parochialu,
in cōntielegere cu dlui protopresbiteru
districtualu.

Pentru postulu invetiatorescu de la scōla
confesionala gr. or. romana din Agadicu,
protopresbiteratulu Oravitiei, comitatulu Ca-
rasiului, se publica prin ac'est'a concursu pana
in 10 ianuaru 1876.

Emolumintele impr-unate cu acestu
postu sunt: 1) Salariu anualu in bani 300 fl.
v. a.; 2) 4 orgii de lemne in natura; 3) 2 ju-
gere de pamentu aratoriu; 4) 1 jugeru de
pamentu locu separatu estravilanu aratoriu;
5) 15 fl. v. a. pentru speșele scripturistice;
6) 10 fl. speșele pentru conferinti; 7) cartiru
liberu impreuna cu gradina pentru legumi.

Doritorii de a ocup' acestu postu, au
a-si tramite recursele, instruite dupa statu-
tulu org. si adresate Comitetulu parochiale,
cātu dlui protopresbiteru Iacobu Popovicu in
Oravitia.

Agadicu, in 25 nov. 1875.

1—3 Comitetulu parochialu,
in cōntielegere cu dlui protopresbiteru
districtualu.

Pentru statiunea invetiatoresca romana
greco-orientale din Silagiu,cottulu Ti-
misiului, protopresbiteratulu Jebelului, se de-
schide concursu cu terminu pana la 6 ianu-
ariu 1876 st. v.

Emolumintele sunt: 120 fl. v. a. dela
comuna, 80 fl. v. a. din cassa diecesana pana
la recașigarea scōlei si aceloru 4 j gere sco-
lari, ocupate de gr. catolici, 2 orgii de lemne,
4 orgie de pale pentru incalditulu scōlei si
cartiru liberu.

Doritorii de a ocup' ac'est'a statiune, au
a-si subterne recursele loru, instruate in
intielesulu statutulu org. pana la terminulu
pusu, resimului d. protopopu Alexandru Io-
anovicu in Jebelu.

Datu in Silagiu, in 27 noemvre 1875.

1—3 Comitetulu parochialu,
in cōntielegere cu protop. tractuale.

Se scrie concursu pentru parochia din
Minisiu, cu carea sunt impreunate emolu-
minte: 1/4 sesiune pamentu aratoriu; dela
80 de case, cāte 1 mesura grāu si 1 de cucu-
rudiu sfarmatu; er dela 190 de case numai 1
mesura cucurudiu sfarmatu si stōlele usuate.

Recurentii au a produce testimoniu c'a
au absolvit' cl'asa gimnasiali, si au facutu esa-
men de maturitate; din studiile teologice
despre percurșulu de 3 ani in institutu si
testimoniu de calificatiune si a se infacișia
in un'a de domnece s'eu serbatori pana la

alegere, — carea va fi la 21 decemvre a. c.
st. v. — spre a si are'ta desteritate in cantu,
tipicu si oratoria.

Recursele s'eu se tramita parintulu pro-
topu G. Vasiliovicu in Sifia (Vilagos).
Minisiu, 26 nov. 1875.

1—3 Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: G. Vasiliovicu, mp. pro-
topopu Vilagosiului.

Dupa-ce alegerea de invetiatoriu in comun'a
Socodoru, publicata in nr.ii 61, 62 si 63
si Albinei, — nu s'a potutu intēpl'a, — in ur-
mare dispusetiōnei Ilustratiōi sale dlui
Episcopu diecesanu din Aradu, sub nr. 2446
pres. din acestu anu, aceluia se face urmatoriu
adusu: Aspiranti vor av'e a produce testi-
moniu preparandiulu si de calificatiune, totu
cu calcuoli laudabili, precum si atestatu despre
absolvarea celu pucinu de patru cl'asi gimna-
siali. Celelalte conditiuni si favoruri roma-
neschimbate. Alegerea nōua va av'e locu la
28 decembre a. c. st. v.

1—3 Comitetulu parochialu.

In cōntielegere cu mine: Petru Zeld-
sici nu. mp. inspect. cerc. de scōle.

Pentru parochia vacanta din Apateu, comi-
tatulu Aradului, protopresbiteratulu
Chisineului, se es rie concursu cu terminulu
de alegere pe domineca in 21 dec. st. v. a. c.

Emolum ntele sunt: 1/2 sesiune de pa-
mentu estravilanu, stōlele indatinata, si birulu
dela 200 de case — dela cele cu pamentu,
1/2 vica de grāu si 1/2 vica de cucurudiu, era dela
cele fora pamentu 1/2 vica de grāu s'eu de
cu urudiu, afora de acea, cortelu liberu cu
gradina de legumi.

Doritorii de a dobandi ac'est'a parochia,
recursele loru, providute cu documinte
necesarie, si adresate cātra comitetulu pa-
rochialu, pana la pasulu terminu, au de a le
subterne oficiulu protopresbiteratulu in Chi-
tighazu (Kétegyháza).

La candidare, se vor luā in considera-
tiune, mai cu s'ema cei cu 8 cl'asi gimnasiali, si
cu calcuoli de calificatiune pentru parochie
de fru nte.

Apateu 25 noemvre 1875.

1—3 Comitetulu parochialu,
in cōntielegere cu mine: Petru Chiri-
lescu, mp. protopresbiteru.

Se scrie concursu, pentru ocuparea urma-
tōrielor posturi invetiatoresci:

1. in comun'a Koivu, protopresb. Oradei
mari, inspectoratulu Cefii, cu terminu pana
in 7 decembre a. c. cal. vechiu, cu emolu-
minte: 100 fl. v. a. 15 cubule de grāu se-
curetii, 4 stenge de lemne si 2 stenge de
pale pentru incaldiu; cartiru liberu cu 1/2 jugeru
de gradina pentru legumi, si 1/2 jugeru de
pamentu aratoriu, comun'a fiindu detoria si
a macinā invetiatiōriului peste anu. —

2. in comun'a Berecheiu, din același co-
mitatu, protopopiatu si inspectoratu, cu ter-
minu pana in 6 Decē a. c. st. vechiu, cu emo-
lumentele: 16 jugere de pamentu aratoriu,
lemne de incalditu si cartiru cu gradina de
legumi.

Doritorii de a ocup' unulu din aceste
posturi, sunt pof'titi, pana la terminulu ale-
gerii in vr'ō domineca ori serbatoru a se pre-
sentā in s. biserica pentru de a-si arat'a desteri-
tate in cantāri; er recursurile instruite
conformu statutulu org. providute si cu testi-
moniu de calificatiune si adresate Comitetu-
tulu parochialu, se vor subterne subscrisu-
lui inspectoru cerc. de scōle in Berecheiu, co-
mitatulu Biharei, p. u. Gyapju. 2—2
Berecheiu 20 noemvre v. 1875.

In cōntielegere cu Comitetetele parochiale,
Teodoru Papu mp. inspectore cerc. de scōle.

Pentru statiunea invetiatoresca romana gr.
or. din Selciva, comit. Carasiului, inspec-
toratulu cercuale-scolare alu Birchisiului, se
deschide concursu cu terminulu alegerii pe
15 decemvre a. c. st. v.

Emoluminte sunt: 318 fl. v. a.; 3 ju-
gere de pamentu aratoriu, 1/4 jugeru de gra-
dina intravilana; pentru participarea la con-
ferintele invetiatoresci una diurna de 2 fl.
la dia, si trasura libera; paușialu scripturis-
ticu, dupa trebuintia; 8 orgii de lemne si cor-
elu liberu.

Din salariulu de 318 fl. v. a. alesulu in-
vetictoriu va av'e a dā 1/4 invetiatiōriulu orbu,
Partenie Gasparu, cātu va traf ac'est'a.

Doritorii de a ocup' ac'est'a statiune,
au a-si subterne recursele loru, instruate in
intielesulu statutulu org. Inspectorulu cerc-
cualu de scōle in Bacamșeu, p. u. Képolnáč,
pana la terminu.

Selciva, 7 noemvre 1875.

3—3 Comitetulu parochialu,

In cōntielegere cu: Laurentiu Barzu
mp. inspectore cercualu de scōle.

ANUNCIU

On. publicu si specialu celu din cerculu
Bocșiei, comit. Carasiului, se avisēdia cumca
mesuri noue metriche, atātu pentru fluide, cātu
si pentru uscate, de tōta form'a, autenticate
si timbrate, se potu procur'a si comand'a de a
dreptulu la 1—3

IULIU FELIX,

maestru feralbariu (Spāngler) in Bocșia-montana.